

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 4 กล่าวว่า "การศึกษา" หมายความว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาในข้อต่างๆ โดยเฉพาะ ข้อ 4 ระบุว่า "ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง"

เนื่องจากภาษาไทยมีความสำคัญดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสในที่ประชุมของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ ดังนี้

“ภาษาไทยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่งเป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่งเช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน ประเทศใกล้เคียงของเราหลายประเทศมีภาษาของตนเอง แต่ว่าเขาก็ไม่แข็งแรง เขาต้องพยายามหาหนทางที่จะสร้างภาษาของตนเองไว้ให้มั่นคง เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ปัญหาเฉพาะในด้านรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางออกเสียง คือออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีหมายความว่าวิธีให้คำว่ามีาประกอบประโยคนับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สามคือความร่ำรวย ในคำของภาษาไทยซึ่งพวกเรานี้กว่าร่ำรวยไม่พอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้..การบัญญัติศัพท์ใหม่เป็นสิ่งจำเป็นเหมือนกัน จำเป็นแต่อันตราย..” (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529 : 2)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่ามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพและให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า จึงได้กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศีลธรรม และวัฒนธรรม สุขศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ, 2545 ค : 4-5)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติแสดงความเป็นชาติไทยและเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนในชาติ ใช้ทำความเข้าใจและใช้ภาษาประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัวและกิจกรรมในสังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตจนถึงปัจจุบันและยังเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทย จึงต้องสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และสอนภาษาไทยให้คนรักการอ่าน การเขียน ที่จะแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ บันทึกความรู้และข้อมูลข่าวสาร สอนภาษาไทยให้ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษาให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชมซาบซึ้งและภูมิใจในภาษาไทยเห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมตลอดจนภูมิปัญญาในภาษาไทยของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นส่วนสร้างเสริมความงดงามในชีวิต (กรมวิชาการ, 2545 ก : 7) เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาอย่างอัตโนมัติ ขณะเดียวกันภาษาไทยก็ยังมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระได้แก่กฎเกณฑ์ทางภาษาซึ่งผู้เรียนจะนำกฎเกณฑ์ทางภาษามาใช้ฝึกฝนจนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามกฎเกณฑ์อันเป็นลักษณะของภาษาไทย ทั้งการอ่าน การฟัง การพูดและการเขียนซึ่งเป็นทักษะของการแสดงออกทางภาษา แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้และประสบการณ์ ผู้เขียนจะต้องรู้กฎเกณฑ์การใช้ภาษาให้ถูกต้อง สามารถเรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องตามความหมาย กาลเทศะและบุคคล อันเป็นมารยาททางสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม (กรมวิชาการ, 2546 ค : 2)

ในด้านการศึกษารายวิชาภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษาและเสาะแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการสาขาต่าง ๆ การสอนวิชาต่าง ๆ ในเมืองไทยต้องอาศัยภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อความเข้าใจทั้งสิ้น ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญของคนไทย ที่ครูผู้สอนจะพึงตระหนักในบทบาทหน้าที่ด้านการปูพื้นฐานทางภาษา ทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุก ด้วยความสนใจ และสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการศึกษาหาความรู้ การดำรงชีวิตและในการประกอบอาชีพ

ทักษะการอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบันยิ่งกว่าทุกสมัยที่ผ่านมาเพราะขณะนี้วิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้ามากและเป็นไปอย่างรวดเร็วการติดต่อสื่อสารก็ยิ่งเพิ่มความสำคัญในธุรกิจการงานมากขึ้น สภาพสังคมเป็นสังคมข่าวสาร (Information Society) เนื้อหาสาระทางวิชาการเป็นอันมากรวมถึงข้อมูลต่างๆ ในชีวิตประจำวันจะต้องอาศัยการอ่านจึงจะสามารถเข้าใจและสื่อความหมายกันได้ถูกต้อง แม้จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร แต่ก็ไม่สามารถใช้ทดแทนการอ่านได้ ตรงกันข้ามคนในยุคปัจจุบันนี้กลับต้องอ่านเพิ่มขึ้น ฉะนั้นคนเราจำเป็นต้องมีทักษะในการอ่าน กล่าวคือ ต้องอ่านรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อเสาะแสวงหาความรู้จนสามารถเข้าใจและติดตามการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้ทัน (วรรณิ โสมประยูร, 2539 : 120) ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 1) ที่กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสาะแสวงหาความรู้ การรู้และใช้ชีวิตอ่านที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานที่ดี อีกทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวาง นอกจากนี้แล้วการอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา เพราะทำให้นักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะการเรียนวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นในห้องหรือนอกห้องเรียน ล้วนแล้วแต่ใช้การอ่านเป็นสื่อในการเรียนรู้ทั้งสิ้น กิจกรรมในสถานศึกษา 80 – 90 % จะต้องอาศัยการอ่าน ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการอ่าน จึงจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความคิดกว้างขวางขึ้น หนังสือเพียงอย่างเดียวสามารถช่วยให้ผู้เรียนคิดไปตามลำดับขั้นได้ ยูเนสโก (UNESCO, 1972 : 32 อ้างถึงใน ไพวรรณ อินทนิล, 2546 : 8)

การสอนอ่านระดับประถมศึกษานั้น นอกจากจะสอนให้เด็กอ่านได้แล้ว เด็กจะต้องเข้าใจความหมายของคำที่อ่าน จับใจความในการอ่าน รู้จักลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงถือว่าเด็กอ่านได้นั้นคือเด็กที่อ่าน ได้ดีไม่ใช่อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง หรืออ่านได้รวดเร็วเท่านั้น แต่ต้องประกอบด้วย ความเข้าใจ สามารถจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้ ฉะนั้นการสอนอ่านจึงควรให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านให้มาก ทิงเกอร์ (Tinker อ้างถึงใน จรัสศรี กิจบัญญัติอนันต์, 2532 : 2) การอ่านที่มีประสิทธิภาพจะต้องอ่านจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ แต่จากการสำรวจการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนพบว่า ปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียนคือ

อ่านจับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถสรุปประเด็นได้ ไม่สามารถแยกความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ไม่สามารถแยกใจความสำคัญกับใจความรองได้ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร ทั้งยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการศึกษาวิชาต่าง ๆ ด้วย (กรมวิชาการ, 2546 : 188) เมื่อนักเรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจและจับใจความเรื่องที่อ่านไม่ได้ จะเกิดความเบื่อหน่ายและไม่รักการอ่าน ทำให้ความสามารถในการอ่านของนักเรียนต่ำ

กรมวิชาการ (2538 : 7) ได้กล่าวถึงข้อสรุปจากโครงการศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาด้วยการดำเนินงาน 2 โครงการ คือ โครงการศึกษาสภาพจัดการเรียนการสอนกลุ่มทักษะ (ภาษาไทยและคณิตศาสตร์) โดยสำรวจความคิดเห็นจากครูดีเด่นระดับจังหวัดทั่วประเทศ และโครงการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาจากงานการวิจัยของหน่วยงานและการวิจัยส่วนบุคคลย้อนหลัง 12 ปี (พ.ศ.2525 – 2536) ได้ข้อสรุปที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบันพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับร้อยละ 52 – 70 ซึ่งอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจมากนักสมรรถภาพที่นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยในระดับต่ำได้แก่ ทักษะการอ่านจับใจความ การเขียนเรียงความ ข้อความ การฟังและหลักเกณฑ์การใช้ภาษาตามลำดับ สภาพปัญหาการใช้ภาษาของนักเรียน พบว่า นักเรียนออกเสียงพยัญชนะ สระ และคำควบกล้ำไม่ชัด มีการใช้คำไม่ถูกต้อง ด้านเจตคติและพฤติกรรมการเรียนพบว่า นักเรียนไม่สนใจเรียน เบื่อหน่ายไม่รักการเรียน ไม่รับผิดชอบงาน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ชินภัทร ภูมิรัตน์ และคณะ (2533 : บทคัดย่อ อ้างถึงใน ลักษณ์ นันตาทาศ, 2543 : 1-2) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยโครงการวิจัยสารสนเทศเพื่อการติดตามและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ คือ กลุ่มทักษะภาษาไทยมีคะแนนรวมโดยเฉลี่ยเป็นที่น่าพอใจหรือเกินร้อยละ 50 มีอยู่ 3 สมรรถภาพ ได้แก่ สมรรถภาพด้านการเขียน ด้านการฟัง และหลักเกณฑ์ทางภาษา ส่วนสมรรถภาพที่ยังไม่น่าพอใจคือการอ่านจับใจความสำคัญมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคิดเป็นร้อยละ 43 และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 66 – 69 อ้างถึงใน ฌรัฐยากร แก้วทงศ์, 2545 : 2-3) ดำเนินการประเมินคุณภาพและวินิจฉัยนักเรียน ปีการศึกษา 2541 วิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ซึ่งอยู่ในกลุ่มทักษะภาษาไทยปรากฏผล ดังนี้ กลุ่มทักษะภาษาไทย จำแนกเป็น 5 สมรรถภาพ คือ การฟัง การพูด การอ่าน (การอ่านออกเสียงและการอ่านจับใจความ) และการเขียน ผลการประเมินในภาพรวมพบว่าเกือบทุกสมรรถภาพมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ยกเว้นสมรรถภาพการอ่านจับใจความที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ในระดับคุณภาพควรปรับปรุง

จากการศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ของโรงเรียนวัดคอนไก่เตี้ย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลปรากฏว่า กลุ่มสาระภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 64.38 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ย 51.78 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2549 : 1)

จากผลการประเมินดังกล่าวข้างต้นพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทย เป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนภาษาไทยให้ดีขึ้นต่อไป การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทักษะด้านการอ่านควรได้รับการพัฒนาให้มีคะแนนเฉลี่ยในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะทักษะการอ่านจับใจความซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการอ่านในทุกสาระวิชาซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2546 ก : 188) กล่าวว่า การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ แต่การสำรวจการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนพบว่า ปัญหาที่สำคัญในการอ่านของผู้เรียนคืออ่านแล้วไม่สามารถจับใจความสำคัญสรุปประเด็น แยกความรู้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และแยกใจความสำคัญได้ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวความคิดของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 83) กล่าวว่า ทักษะของการอ่านจับใจความสำคัญเป็นความชำนาญหรือเชี่ยวชาญในการอ่านที่ผู้อ่านสามารถจับใจความเรื่องที่อ่าน ได้ถูกต้อง ทักษะการอ่านจับใจความไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง จะต้องมีการฝึกฝน

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะที่มีความจำเป็นมากที่สุดในการเรียน นักเรียนจำเป็นต้องใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ แต่เนื่องจากวิธีการสอนของครูเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับปรุงวิธีสอนโดยศึกษาวิธีสอนเพื่อที่มุ่งให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความให้สูงขึ้น

การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลายวิธีดังกล่าวข้างต้นวิธีหนึ่งที่น่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นคือ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่จะพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ไปพร้อม ๆ กัน โดยการบูรณาการเนื้อหาสาระและวิธีการในการเรียนแบบกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและความร่วมมือความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ รวมทั้งการแสวงหาความรู้ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาและอื่น ๆ (ทิสนา เขมมณี, 2548 ข : 265) ซึ่งสอดคล้องกับสมศักดิ์ ขจรชัยกุล (2538 : 19-21) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก โดยกำหนดให้สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถทางการเรียน ลักษณะเด่นของการเรียนแบบนี้จะเน้นความร่วมมือกันระหว่างสมาชิกกลุ่มทุกคนสมาชิกแต่ละคนจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้การแก้ปัญหาจากกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันการเรียนแบบนี้สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ครูผู้สอนได้มอบหมายให้และให้ความร่วมมือในการทำงานและ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อทุกคนจะได้รับความสำเร็จร่วมกัน จะเห็นได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันโดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ให้อักร่วมคิดและร่วมกันแก้ปัญหาจนสำเร็จตามเป้าหมาย

วิธีการเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีแต่ละวิธีจะมีโครงสร้างแตกต่างกันและมีความเหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนจะต้องช่วยกันพัฒนาศักยภาพด้านการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งบูรณาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มในเนื้อหาการเรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จเป็นคนเก่ง ดี มี สุข รู้จักการวางแผน มีทักษะการทำงานกลุ่ม มีทักษะในการแก้ไขปัญหา และที่สำคัญคือสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งแนวทางการศึกษารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือจากตำราเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าการเรียนแบบร่วมมือมีหลายเทคนิค เช่น แบบกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD) แบบบูรณาการด้านการอ่านและการเขียน (CIRC) แบบกลุ่มช่วยสอนเป็นรายบุคคล (TAI) แบบกลุ่มการแข่งขัน (TGT) แบบ จี.ไอ (G.I.) แบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) และแบบคอมเพล็กซ์ (Complex) เป็นต้น การเรียนแบบร่วมมือแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมด้านเนื้อหาและวิธีการสอนที่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่าการเรียนแบบร่วมมือมีประสิทธิภาพและใช้ได้ผลดีในทุกรายวิชา รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC (Cooperative Integrated Reading and Composition) เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสำหรับสอนการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาเน้นหลักสูตรและวิธีการสอน โดยพยายามนำการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ร่วมกับการสอนอ่านและการเขียน สลาวิน (Slavin 1990, อ้างถึงใน สุดศิริ ศิริคุณ, 2543 : 4) จากการวิจัยในต่างประเทศพบว่ารูปแบบการสอนแบบ CIRC ใช้ได้ผลดีกับการสอนอ่านและการเขียน ดังงานวิจัยของ สตีเวนส์และคณะ (Stevens and Others, 1987 อ้างถึงใน สุดศิริ ศิริคุณ, 2543 : 4) ซึ่งได้ทดลองใช้รูปแบบการสอนแบบ CIRC ในการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือนักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการเขียนที่ดีขึ้น

เนื่องจากผลการวิจัยในประเทศพบว่าการเรียนแบบร่วมมือโดยเทคนิค CIRC มีประสิทธิภาพและใช้ได้ผลดีในทุกรายวิชารวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังงานวิจัยของ กล้า พิมพวงษ์ (2543 : 54-55) ที่วิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย เจตคติ และความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิค CIRC สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยกลุ่มปกติ และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์รัตน์ ลิ้มพะสุต (2534 อ้างถึงใน กชนันท์ ช่มอาวุธ, 2549 : 3-4) ได้

ศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนของครูก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติในการเรียน ถ้านักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนได้ดีขึ้น ก็จะมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC เป็นรูปแบบเทคนิควิธีการสอนภาษาที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยเริ่มจากการอ่านเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และจากการอ่านจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะในการเขียน และสอดคล้องกับ จันทรา ตันติพงสานุรักษ์ (2543 : 45) กล่าวว่าเทคนิคการสอนแบบ CIRC iva เป็นรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ซึ่งออกแบบเพื่อการสอนอ่าน เขียน และการใช้ภาษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป เพื่อมุ่งพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการเขียนและการใช้ภาษา

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่าการนำการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC มาใช้ในการสอนภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความย่อมนส่งผลต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและเป็นวิธีการสอนที่แตกต่างจากการสอนปกติ นักเรียนจึงให้ความสนใจ กระตือรือร้นและร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากการเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการอ่านและเขียน โดยเฉพาะ รูปแบบนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือกิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจและการบูรณาการภาษากับการเรียน เป็นการเรียนรู้แบบหนึ่งซึ่งลดความสามารถร่วมกันเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นเทคนิควิธีการสอนวิธีหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยจัดกลุ่มแบบลดความสามารถ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำรูปแบบการเรียนแบบบูรณาการด้านการอ่านและการเขียน (CIRC) นำมาสอนการอ่านจับใจความเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความด้วยการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC กับวิธีการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนไก่อ่เตี้ย
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC

สมมุติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC สูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดดอนไก่อี๋ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 360 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดดอนไก่อี๋ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 86 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ใช้ระยะเวลาในการทดลองทั้งหมด 15 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 4 – 25 กุมภาพันธ์ 2551

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้อ่านจับใจความโดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความโดยการเรียนแบบร่วมมือโดยเทคนิค CIRC

3.2.2 พัฒนาการของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC

4. เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิทานอีสป นิทานคติสอนใจ นิทานส่งเสริมลักษณะนิสัย นิทานชาดก นิทานพื้นบ้าน ตำนาน ข่าวกบฏอัยการกรม บทความ สารคดี

5. ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนในการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มมีความสามารถที่แตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลางและอ่อน โดยให้ผู้เรียนต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือกันเพื่อให้งานสำเร็จ โดยรูปแบบการเรียนเป็นกิจกรรมการสอนอ่านและเขียน โดยเฉพาะ ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการอ่าน การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจและการบูรณาการเนื้อหาระหว่างการอ่านและการเขียน โดยผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นทีมตามระดับความสามารถในการอ่าน โดยการจับคู่ทำงานร่วมกัน กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเน้นให้ผู้เรียนถ่ายทอดการอ่านจับใจความโดยการอ่านออกมาในรูปของ

การเขียนสรุปเรื่องราวที่อ่านออกมาตามความคิดของตนเองเป็นวิธีการเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านไปพร้อมๆกับเน้นการเรียนเป็นกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ แจ้งเกณฑ์รางวัลและการแจ้งจุดประสงค์การอ่านแต่ละครั้ง

1.2 ขั้นสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูแนะนำคำศัพท์ใหม่ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่อง ครูสอนตามขั้นตอนการอ่าน หลังจากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง

1.3 ขั้นกิจกรรมกลุ่ม หมายถึง นักเรียนในกลุ่มทำกิจกรรมและฝึกทักษะตามใบงานจนสำเร็จโดยสมาชิกภายในกลุ่มทุกคนร่วมกันทำงานสำเร็จ

1.4 ขั้นตรวจสอบผลงาน หมายถึง สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันตรวจสอบความสำเร็จและความเรียบร้อยของผลงานที่ได้รับมอบหมาย

1.5 ขั้นสรุปและประเมินผล หมายถึง ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปและประเมินบทเรียน ครูตรวจให้คะแนนโดยนำคะแนนจากใบงานของกลุ่มมาเฉลี่ยเป็นเกณฑ์รางวัล

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามคู่มือครูซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป ตามเกณฑ์ของกรมวิชาการ

3. การอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่นักเรียนอ่านแล้วนักเรียนสามารถจับใจความของเนื้อหาได้ ซึ่งมีใจความสำคัญอยู่ต้นย่อหน้า กลางย่อหน้าและท้ายย่อหน้า

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนจากการวัดผลการเรียนด้านทักษะการอ่านจับใจความ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยเป็นการวัดก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC และการสอนแบบปกติ

5. พัฒนาการของพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่มในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งแสดงออกด้วยคำพูดและการปฏิบัติ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การให้กำลังใจเพื่อนร่วมกลุ่ม การตั้งใจฟังและตอบสนองการสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นและการร่วมมือกันสรุปประเด็นและสาระสำคัญ

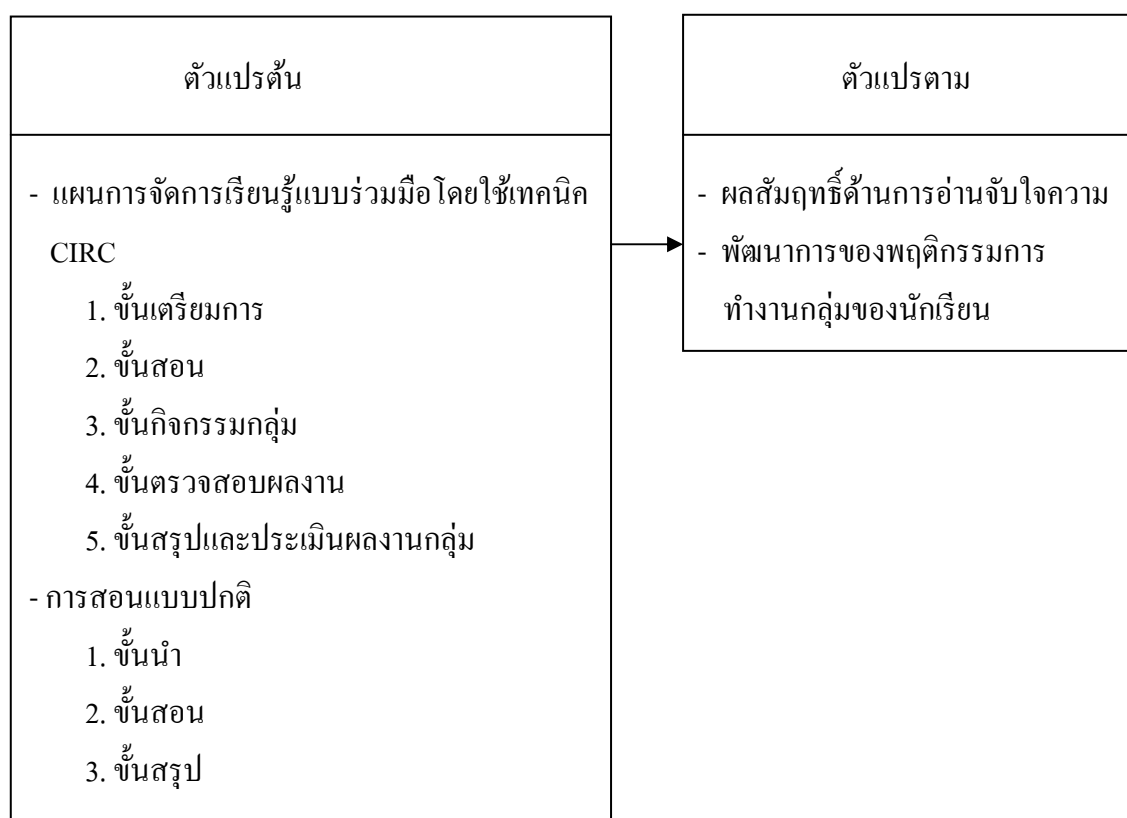
6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนไก่อ่เตี้ย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2550

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ของ สลาวิน (Slavin ,1995 อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2548 ข : 270) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้ในการสอนอ่านและเขียนโดยเฉพาะ กิจกรรมการอ่านแบบเรียน การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจและการบูรณาการภาษากับการเรียน

สำหรับขั้นตอนการสอนแบบร่วมมือได้ประยุกต์ใช้แนวความคิดของ กรมวิชาการ (2544 : 52) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นสอน 3. ขั้นกิจกรรมกลุ่ม 4. ขั้นตรวจสอบผลงาน 5. ขั้นสรุปและประเมินผล ดังแสดงแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้แนวทางในการสอนอ่านจับใจความการจัดการรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC เพื่อให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการอ่านจับใจความอยู่ในระดับสูง

2. ผลการทดลองจะเป็นข้อมูลในการเสนอทางเลือกในการสอนอ่านจับใจความให้แก่ครูผู้สอนที่จะนำไปเป็นแนวทางในการสอนนักเรียนในระดับชั้นอื่นต่อไป